

NAMIBIA SENIOR SECONDARY CERTIFICATE

FIRST LANGUAGE SILOZI ORDINARY LEVEL

4111/3

PAPER 3 Literature

2 hours

Marks 60

2020

Additional Materials: Answer Book

INSTRUCTIONS AND INFORMATION TO CANDIDATES

- Write your answers in the Answer Book provided.
- Write your Centre Number, Candidate Number and Name in the spaces on the Answer Book.
- Write in dark blue or black pen.
- Do not use correction fluid.
- Answer **three** questions, **one** from Section A **Poetry**, **one** from Section B **Prose** and **one** from Section C **Drama**. Of the three answers, **one** must be an essay.
- Pay attention to spelling, punctuation and sentence structure.
- The number of marks is given in brackets [] at the end of each question or part question.

LITAELO NI LITABA ZEÑWI KWABATATUBIWA

- Ñola likalabo mwaBuka yofilwe yaKualabela.
- Ñola nombolo yasibaka sakuñolela, nombolo yaMutatubiwa ni Libizo mwasibaka sakuñolela sesifilwe faBuka yaKualabela.
- Ñola kasiñoliso sandilu kapa bunsu.
- U sisebelisi siñoliso kapa lingongwe lelitakula.
- Alaba lipuzo **zetalu**, **iliñwi** mwakalulo **A Mikanga**, **iliñwi** mwaKalulo **B Makande** ni **iliñwi** mwaKalulo **C Lipapali**. Mwalikalabo zetalu zeo, **ilinwi** ibe likande leliteletele.
- Tokomela hahulu peletelo, maswayo akubala ni pupo yalitaba.
- Nombolo yalinepo ibeilwe mwasakana [] kwamafelelezo apuzo ni puzo kapa kalulo yapuzo.

This document consists of 7 printed pages and 1 blank page.

Republic of Namibia

MINISTRY OF EDUCATION, ARTS AND CULTURE

KALULO YA A: MIKANGA

Ualabe feela puzo iliñwi mwakalulo ye.

1 Sibabule simwalikubo: R.M. Mbala

Bala litimana zetokozwi mwamukanga olatelela mikasumulaho ualabe lipuzo.

Lili-lili-liliii-iii!
 Miluluwezo ki ya ñi?
 Lingwelula li pazaula makozwana
 Kiñi ewana;
 Basali ba hesu
 Ha mu zuhe,
 Mu nyumbe kapi
 Mu zwe kwandamino
 Mu bulaisa Namukolo silami
 Mubili u ciwa balimu
 Ni komoki ya mezi fatoho

Ki ya ñi komoki yo tengenyize
 A ndanyunee!
 A kolobise lifasi
 Le linyolilwe bo ki linanga
 Ki muila kasizo sa hesu
 Kusulula mezi a cwalo
 Ki kashwau kwabashemi
 Ba ta mina komu
 Muila kiñi!
 Mu siye za miila
 Miila ki mawenge
 Miila ki butanga

Se siezwa kaufela
 Si eziwa kasabo
 Za mina ha li kondi
 Ku ezwe se, ki muila
 Ku iwe kusale
 Ki njimbo i liñwi
 Au mina basali ba hesu
 Mu ta zuha lili
 Lobeñi mawenge a butanga
 Luli mwa swabisa
 Sindundulituna seo mu imezwi
 Ne lu li ki mbututu

Mupilisi wa kamuso
 Kanti mushimbo ki miila
 Mu kubuhile falitoho
 Bo ki kuitwesa lindondo
 Zeo ngwebu i yubauka kamiila

Ha mu kuze!

Mina baiپی ba kwaNamule
 Mina linono za Katalundu
 Ni mina likulube za Namasonga
 Mu tokolomohe kulwaha basali ba luna
 Kalipina za mina
 Ze si na tuso
 Musal'a ka a ki kamele
 Teelezeñi kuna
 Mina likaizeli za kwaBuholo
 Ni mina ba kwaSholilo
 Ni sa tuli ba kwaGomola

(R.M. Mbala)

- (a) Kakuya kakutwisiso yahao ki liñusa mañi leo muñoli na fitisa mwamukanga? [2]
- (b) Kakuya kamoutwezi mukanga, lipulelo zeo asebelisize muñoli litalusañi?
 Mukubukanywa mwalapa lilinwi
 Sina likuhu mwasikalamunanga
 Kuli muitwanise
 Kwakalenga musintwa likomu
 Zamina ki lumoneza lififi. [5]
- (c) Ki mipilelo yecwañi yabasali yeo italusizwe mwamukanga yesatabisi? Fa mabaka kuyemela kalabo yahao. [5]
- (d) Bo mupalelwa kuñwaya. Mupalelwa ni kuzwela kwabatu kuli mubone zebaeza. Kuamana ni manzwi afahalimu, muñoli na bilaezwa kiñi? [3]
- (e) Muñoli usebelisize cwañi mikwa yabasali kufitisa sesiñwi mwabupilo? [5]

[20]

KAPA

2 Libalala Mulatiwa: Sikutumbe Songiso

Bala litimana zetokozwi mwamukanga olatelela mikasamulaho ualabe lipuzo.

Nyambangula.
O mufuti no moyo.

Mulisana a bupilo.
Ki wena muna a bona.
Mwambakani.
Mupulusi wa sicaba,
Mulena a malena.
Ndatahe sicaba.
Mubupi wa linto kaufela.
Mulimu.

Awo ki mazwi.
A babaza libizo lahao.
Ki luna bana bahao.
Ba Ngulu-Ta-Lutoya.
Lwa ku shikula.
Ni kukubabaza.

I be busihu.
I be musihali.
Ha ni kulibali.
Ha ni libala.
Pono ya zo ezize.
Ya ni hupuza.

Moya wo ni buyela u zwa kuwena.
Miliili.
Meeto.
Mazebe.
Li zwa kuwena.
Mautu.
Mezoho.
Kaufela ki za hao.

(a) Talusa kakuya kamomuñoli abeezi bupilo bwa Nyambangula mwamukanga.
Ñola kalabo yahao kakuhatelela kuze mwamukanga kamanzwi amwahalaa
125 – 150.

[10]

(b) Kikabakalani muñoli hasebelisize litaba zetatama mwamukanga?

Hani kubabaza

Bamacaba baniseha

Banishubaula

Ni kunishendaka

Kuli ni muezalibi

Ya mwalififi

Uñole kalabo yahao kakuhatelela kuze mwalikande kamanzwi amwahala

125 – 150.

[10]

[20]

KALULO YA B: MAKANDE

Ualabe feela puzo **iliñwi** mwakalulo ye.

3 Lika liwanyambwanaleka. Chinua Achebe/R.M. Mbala

Unoka ne li nalimai wa muuna. Na na ni chi ya maswe kapa mulimu wa hae ne li ya maswe, mi silumba sa bumai ne si li ni yena kufitela a ya mwalibita, kapa lu ka li kufitela lifu la hae, kakuli na si na libita. Na bituzwi ki mutuba lifuza i li manyala kapa bumaswe kumulimu wa musali ya babalela mubu. Haiba muuna u zielizwe ki kukukuha ko kucwalo mane kuyo mukena mwamba ni mahutu na sa lumelwi kushwela mwandu. Na isiwa mwaMushitu wa Myoya ye Maswe mi u yo siiwa kuli a yo shwela teñi. Ne kuna ni likande la muuna wa siñañeli ya na kile a tangatanga mane kukutela mwandu ya hae mi na kile a nanulwa ni kukutisezwa mwamushitu ni kuyo mu tamelela fakota. Butuku bo bucwalo ne li bo bumaswe hahulu kwamubu, kacwalo mukuli wa bona ha swaneli kupumbekiwa mwamba ya mulimu wa musali muña mubu. Ya cwalo na shwa ni kuboleta fahalimu a mubu, mi na sa fiwi kepele.

- (a) Kiñi Okonkwo hanasika kala bupilo sina babanwi? [2]
- (b) Ñola seo nalika kutalusa muñoli kakusebelisa lipulelo zelatelela
- (i) Sikuswani seo sisitilwe sikona kumubitela fafasi mwalikumanga. [2]
- (ii) Simbotwe hasikoni kutulakatulaka nako yamusihali kusina libaka. [2]
- (c) Ñola zeo abonisize muñoli mwalikande kuli luzibe unoka. [5]
- (d) Kamaikuto ahao, ki mipilelo mañi yasizo samaibo yetabisa mwalikande? [5]
- (e) Kakuya kakutwisiso yahao yalikande, ki sifi seo muñoli walikande alika kufitisa kumubali kakuya kamo abeezi likande la unoka ni mwana hae Okonkwo? [4]

[20]

KAPA**4 Bupilo kaswalala: B.N. Kasale**

Mwalikande laBupilo kaswalala muñoli ubonisa cwañi kumubali kuli sifumu sikona kuhapa maikuto amutu?

Ñola kalabo yahao kamanzwi amwahalaa **250 – 300**. [20]

KALULO C: LIPAPALI

Ualabe feela puzo iliñwi mwakalule ye.

5 Sinkatana: M.S. Mofokeng

Bala litimana zelatelela mi kasamulaho ualabe lipuzo zemwatasi.

Mahepezani: Mu zamaile cwañi hee?

Bulani: Baatili, lu lumelelani, lu yema kalinzwi li li liñwi.

Mahepezani: Kiñi ha mu izo bata bomucilemukusi cwana? Ba ha ba sepahali. Ne ba lumezi feela kwanda kubahapeleza?

Bulani: Baatili, ne ku si ka tokwahala kueza cwalo kakuli ne ni kile na kapana nibona a li muñwi cwalo, kubalukiseza mukopano wo.

Mahepezani: Mu kozwi kuli lipilu za bona kaufela li mwamulelo wo? Ha ba na kumisiya mwahal'a litaba, ha se ku unsufezi nji?

Bulani: Baatili, ha ba na kueza cwalo; kakuli kwaneku ye ñwi ba sebeza kokusaba balimu, ba saba kuli balimu ba ka ba halifela.

Mahepezani: Cwañi?

Bulani: Ni ba taluselize kulibalimu ha ne ba ni potezi mwatolo, ne ba ni file nimabizo a batu ba ne ba swanezi kunitusa, ni kunibulelela kuli ni ba zibise cwalo.

Mahepezani: Kanti foo ne mu ezize butali bwa niti.

Bulani: Hape lu konkile kuli ha lu na kukauhana, kakubea mazoho a luna mwamezi ao. Kakuli ne ni ize ya ka kwenuha kasamulaho a ze kaufela, bwa hae, bumai ha bu na kulikanyiswa.

Mahepezani: Na utwisisa, kono nihakulicwalo, ha ku na nako ya kunotantalika mu lukela kuitahanela. Tieho ya kona kuzwala tateho.

(a) Sitoyo sa mahepezani kumahe sinkatana nesizwelela fasikamañi? [2]

(b) Ki butata mañi boo sinkatana na talimani ni bona hayolukulula bahabo? [3]

(c) Ñola zeo akususuelize muñoli kuli uzibe mubapali walibizo la Mahepezani. [5]

(d) Kamaikuto ahao ki mañi yana ni moya omaswe Mahepezani kapa muunahae Bulani. Ufe kemelo yahao kuya kaseo ubalile mwapapali. [5]

(e) Kiñi seo nalika kufitisa kumubali muñoli kakusebelisa mubapali yo Bulani, Yemela kalabo yahao kakuhatelela kuzemwalikande. [5]

[20]

KAPA

6 Situhu siipa mata: V.N Sazita

Maikuto ahao ki afi kuamana milao ni likatulo zaAkangolelwa sina kamolitahiselizwe mwapapali yaSituhu siipa mata.

Ñola manzwi amwahalaa **250 – 300**.

[20]

BLANK PAGE

